[2018] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 329

ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ

ਬਨਾਮ

ਨਵਿਨਭਾਈ ਚੰਦਰਕਾਂਤ ਜੋਸ਼ੀ ਆਦਿ

(2018 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 895-896)

17 ਜੁਲਾਈ, 2018

[ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ ਅਤੇ ਆਰ. ਭਾਨੂਮਥੀ

ਪ੍ਰਿਵੇਂਸ਼ਨ ਆਫ ਕਰਪਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1988 – ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ 13(1)(ਡੀ) – ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਰਿਸ਼ਵਤ – ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਜਾਲ ਬੁਣਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ ਗੰਦੀ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ – ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਕਬੂਲੀਟ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਸਕਿਊਸ਼ਨ ਗਵਾਹ ਦੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਿਮਾਂ ਨਾਲ ਐਂਥਰਾਸੀਨ ਪਾਉਡਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ – ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਜ਼ਿਮਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ 13(1)(ਡੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ – ਉੱਚ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ ਕੋਈ ਵਸੂਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਇਸ ਲਈ ਮੁਲਜ਼ਿਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ – ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ: ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਰਕਮ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਰਕਮ ਉਹਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੋਈ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਮਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਕਬੂਲ ਕੀਤੀ ਹੈ – ਮੁਲਜ਼ਿਮਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਪੁਰਸਤੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ – ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਗਵਾਹੀ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕੁਦਰਤੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ – ਜਦੋਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ, ਤਦ ਉੱਚ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ – ਇਸ ਲਈ ਉੱਚ ਕੋਰਟ ਦਾ ਆਰਡਰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਕੋਰਟ ਨੇ

ਕਿਹਾ:

1.1 ਇਹ ਅਚੁਕ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਿਵੇਂਸ਼ਨ ਆਫ ਕਰਪਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1988 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 7 ਅਤੇ 13(1)(ਡੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਸਿੱਟੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਲ ਦੇ ਕੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਕਬੂਲੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰੋਸਕਿਊਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੰਗ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 8] [334-ਬੀ]

1.2 ਪੀ.ਡਬਲਿਊ -1 ਦੇ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ, ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਸਕਿਊਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਂਥ੍ਰਾਸੀਨ ਪਾਉਡਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਸ਼ਰਟ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ -1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ -3 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 1 ਅਤੇ 3 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਸਥਿਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਗਵਾਹ ਹਨ। ਪ੍ਰੋਸਕਿਊਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। [ਪੈਰਾ 9] [335- ਏ-ਸੀ]

1.3 ਉੱਚ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ ਕੋਈ ਵਸੂਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਪ੍ਰੋਸਕਿਊਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉੱਚ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ -1 ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦਾ ਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ -1 ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਰਕਮ ਕਬੂਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉੱਚ ਕੋਰਟ PW-1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਖਾਰਜ ਕਰਕੇ ਗਲਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ 1,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ 500/- ਰੁਪਏ 'ਚ ਸੈਟਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਬਦਲਵਾਉਣਾ ਸੀ। ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ ਗੰਦੀ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2 ਦੀ ਸ਼ਰਟ ਦੇ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਐਂਥ੍ਰਾਸੀਨ ਪਾਉਡਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਕਬੂਲੀ ਵਿਚ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਕਬੂਲੀ PWs 1 ਅਤੇ 3 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਉੱਚ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਕਬੂਲੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। [ਪੈਰਾ 10][335- ਸੀ-ਐੱਫ]

1.4 ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੋ ਉਮੀਦ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਪਸੀਯੋਗ ਉਮੀਦ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਭਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ 'ਤੇ ਹੈ ਉਹ ਉਮੀਦ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਰ ਪ੍ਰੋਬਾਬਿਲਿਟੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਰਕਮ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਰਕਮ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੋਈ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਮਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਕਬੂਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਿਮਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਮੀਦ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ -1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਕੁਦਰਤੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਪੂਰਵ ਵਿਚ, ਜਦੋਂ ਰੀਵਾਇਜ਼ਡ ਪਲਾਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਵਕੀਲ ਟੀ.ਡੀ.ਓ. ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਜਿਸਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ -1 ਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ, ਫਾਈਲ ਨੂੰ ਜਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਸੀ। ਇਹੀ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ -1 ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉੱਚ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 1 ਅਤੇ 3 ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਸਬੰਧੀ। ਜਦੋਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਮੁਲਾਂਕਣ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉੱਚ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਚ ਕੋਰਟ ਦਾ ਆਖ਼ਰੀ ਫ਼ੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 13(1)(ਡੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

[ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 11, 12, 14] [335- ਜੀ-ਐੱਚ; 336- ਸੀ-ਐੱਫ, ਐੱਚ; 337- ਏ]

1.5 ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1)(d) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਰ ਇੱਕ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਉੱਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ। ਘਟਨਾ ਸਾਲ 1991 ਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਲਗਭਗ 27 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਗੁਜ਼ਰਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਊਨਤਮ ਕੈਦ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਘਟਾਇਆ ਜਾਵੇ। [ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 13] [336-F-H]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਵਾਲੇ ਜਯਾਰਾਜ਼ ਵਿ. ਸਟੇਟ ਆਫ ਏ.ਪੀ. (2014) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 55 : [2014] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 554; ਸੀ.ਐਮ. ਗਿਰੀਸ਼ ਬਾਬੂ ਵਿ. ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਕੋਚਿਨ, ਕੇਰਲ ਉੱਚ ਕੋਰਟ (2009) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 779 : [2009] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1021 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਵਾਲੇ

[2014] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 554 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 8

[2009] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1021 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 11

ਪੰਜਾਬੀ ਅਪੀਲ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 895-896, 2018

16.04.2015 ਦੇ ਉੱਚ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਤੋਂ, ਗੁਜਰਾਤ ਉੱਚ ਕੋਰਟ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 477 ਅਤੇ 478, 2000।
ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਹੇਮੰਤਿਕਾ ਵਾਹੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਜੇਸਲ ਵਾਹੀ, Ms. ਵਿਸ਼ਾਖਾ, Ms. ਮਮਤਾ ਸਿੰਘ, ਪਰਥਿਵ ਗੋਸਵਾਮੀ, ਪ੍ਰਧੁਮਨ ਗੋਹਿਲ, ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਰੁਨਾ ਸਿੰਘ ਗੋਹਿਲ, ਹਿਮਾਂਸ਼ੁ ਚੌਬੇ, ਵਿਕਾਸ ਸਿੰਘ, ਅਧਿਵਕਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਰੀਤਾਂ ਸਪੱਠ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਰ. ਬਾਨੁਮਥੀ, ਜੱਜ

ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਉੱਚ ਕੋਰਟ ਦੇ 16.04.2015 ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਤੋਂ ਉਠੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 477-78, 2000 ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਉੱਚ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿਵੇਂਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਕਰਪਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1988 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 13(1)(ਡੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਪ੍ਰੋਸਕਿਊਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁਖ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1 / ਪ੍ਰਤੀਉੱਤਰ ਨੰਬਰ 2 – ਜੇ.ਡੀ. ਪਟੇਲ ਨਨ-ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਡੀਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਜੂਨੀਅਰ ਕਲਰਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2 / ਪ੍ਰਤੀਉੱਤਰ ਨੰਬਰ 1 – ਨਵੀਂਭਾਈ ਚੰਦ੍ਰਕਾਂਤ ਜੋਸ਼ੀ (ਨਵੀਂਭਾਈ) ਵੀ ਉਸੇ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਭਗਵੰਦਾਸ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ -1) ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਹਨ ਜੋ ਸੂਗਰ ਦੇ ਥੋਕ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਲਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ / ਪੀ.ਡਬਲਿਊ -1 ਨਵੀਂ ਫਰਮ "ਪੂਰਵੀ ਮੋਨੋਮਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ" ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਕਿ ਅਕ੍ਰੀਲਿਕ ਮੋਨੋਮਲ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਚਤਰਾਲ ਗਾਵਂ ਵਿੱਚ ਸੰਦੀਪ ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਮਨੀਸ਼ ਅਗਰਵਾਲ ਤੋਂ ਇੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਸੀ। ਵਿਕਰੀ ਸੰਧੀ ਦਸੰਬਰ 1990 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਦੀ ਡੀਡ ਮਾਰਚ 1991 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੂਲ ਮਾਲਿਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕ੍ਰਿਸ਼ੀਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਦਲਵਾਇਆ ਸੀ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੈਰ- ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਨੁਮਤੀ ਲਈ ਰੀਵਾਇਜ਼ਡ ਪਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਸੀ।

ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1-ਜੀ.ਡੀ. ਪਟੇਲ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਨੁਮਤੀ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ। 27.03.1991 ਨੂੰ, PW-1 ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1-ਜੀ.ਡੀ. ਪਟੇਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਿਆ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਦਾ ਰੀਵਾਇਜ਼ਡ ਪਲਾਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਤਾਲੁਕਾ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਆਫੀਸਰ (ਟੀ.ਡੀ.ਓ) ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੇ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਨੇ 02.04.1991 ਨੂੰ ਚਤਰਾਲ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ 368.30 ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰਸੀਦ TDO ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1-ਜੀ.ਡੀ. ਪਟੇਲ ਤੋਂ ਬਿਨੈ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ PW-1 ਦੀ ਫਾਈਲ ਵੱਧਦੀ ਰਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੱਲ ਕਰਕੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਨੁਮਤੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ, ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1-ਜੀ.ਡੀ. ਪਟੇਲ ਨੇ PW-1 ਤੋਂ 1,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਖ਼ਿਰਕਾਰ ਇਹ ਰਕਮ 500/- ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਸੈਟਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1-ਜੀ.ਡੀ. ਪਟੇਲ ਨੇ PW-1 ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 03.04.1991 ਨੂੰ ਰੀਸੈਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ 500/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਦੇਵੇ।

ਪੈਸਾ, ਉਹ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਆਦੇਸ਼ PW-1 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। PW-1 ਨੇ ACB ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਜਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 03.04.1991 ਨੂੰ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-3-ਦੇਵੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1-ਜੀ.ਡੀ. ਪਟੇਲ ਕੋਲ ਗਏ। ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1-ਜੀ.ਡੀ. ਪਟੇਲ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2-ਨਵੀਂਭਾਈ ਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮਿਲਵਾਇਆ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ -1 ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2-ਨਵੀਂਭਾਈ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੈਸਾ ਦੇਵੇ ਗੈਲਰੀ ਵਿੱਚ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ -1 ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2-ਨਵੀਂਭਾਈ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੈਸਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖਬਾ ਕਮੀਜ਼ ਦੇ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਲਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1-ਜੀ.ਡੀ. ਪਟੇਲ ਦੇ ਕੋਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਥੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਕੇਤ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਟੀਮ ਅੰਦਰ ਆਈ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਰਕਮ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2-ਨਵੀਂਭਾਈ ਤੋਂ ਜਬਤ ਕੀਤੀ। ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2-ਨਵੀਂਭਾਈ ਜੋਸ਼ੀ ਦੀ ਕਮੀਜ਼ 'ਤੇ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਲਟ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਖਬਾ ਕਮੀਜ਼ ਦੇ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਅੰਥਰੇਸਿਨ ਪਾਊਡਰ ਦੇ ਹਲਕੇ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਚਮਕ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1-ਜੀ.ਡੀ. ਪਟੇਲ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਲਟ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੇ ਚਾਰ ਅੰਗਾਂ 'ਤੇ ਅੰਥਰੇਸਿਨ ਪਾਊਡਰ ਦੇ ਹਲਕੇ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਚਮਕ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਜਾਂਚ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਮੁਲਜ਼ਿਮਾਂ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਪ੍ਰੋਸਿਕਿਊਸ਼ਨ ਨੇ ਛੇ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਮੌਖਿਕ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਬਾਣੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰੋਸਿਕਿਊਸ਼ਨ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ -3 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2-ਨਵੀਂਭਾਈ ਦੀ ਕਮੀਜ਼ ਦੇ ਜੇਬ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1-ਜੀ.ਡੀ. ਪਟੇਲ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਅੰਥਰੇਸਿਨ ਪਾਊਡਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰੋਤਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 13(1)(ਡੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋ ਵਾਰ ਦੀ ਭਾਰੀ ਕੈਦ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ।

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਾਲ ਗ਼ੁਸਸੇ ਹੋਕੇ, ਮੁਲਜ਼ਿਮਾਂ ਨੇ ਉੱਚ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਉੱਚ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨਾਲ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1-ਜੀ.ਡੀ. ਪਟੇਲ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਸੂਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਸਿਕਿਊਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰੋਤਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਸ ਲਈ ਉੱਚ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਫ਼ੈਸਲੇ ਨਾਲ ਗ਼ੁਸਸੇ ਹੋਕੇ, ਸਟੇਟ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਅਸੀਂ Ms. ਹੇਮੰਤਿਕਾ ਵਾਹੀ, ਸਟੇਟ ਆਫ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਵਕੀਲ ਅਤੇ Mr. ਪਰਥਿਵ ਗੋਸਵਾਮੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ।

ਮੁਲਜ਼ਿਮਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪੱਖੋਂ ਪ੍ਰਸਤੁਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਸੀਂ ਉਚਿਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਾਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਹ ਸਥਿਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 13(1)(ਡੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਿਹੜੇ ਕੇਸ ਜਾਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰੋਸਿਕਿਊਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੰਗ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰੋਤਾ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਬੀ. ਜੈਰਾਜ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. ਰਾਜ., (2014) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 55 ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਰ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਹੋਣਾ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਕੈਸ਼ ਨੋਟਾਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੇ ਪੈਸਾ ਸੁਚੇਤਤਾ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪੈਸਾ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਮੰਨ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ, ਸੀ.ਐਮ. ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. ਸਟੇਟ. (2010) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1 ਅਤੇ ਸੀ.ਐਮ. ਗਿਰੀਸ਼ ਬਾਬੂ ਬਨਾਮ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. (2009) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 779 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1-ਜੀ.ਡੀ. ਪਟੇਲ ਦੁਆਰਾ ਪੈਸੇ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2-ਨਵੀਂਭਾਈ ਦੁਆਰਾ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰੋਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1-ਜੀ.ਡੀ. ਪਟੇਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 1 ਅਤੇ 3 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1-ਜੀ.ਡੀ. ਪਟੇਲ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਨੈਂ- ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਤਜੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਸ਼ਵਤ ਮੰਗੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ -1 ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ 03.04.1991 ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1-ਜੀ.ਡੀ. ਪਟੇਲ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ PW-1 ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਪੈਸਾ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਤੋਂ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2-ਨਵੀਂਭਾਈ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਕੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ -1 ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪੈਸਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਵੇ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ -1 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਗੈਲਰੀ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2-ਨਵੀਂਭਾਈ ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਦਮਾਲ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ, ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2-ਨਵੀਂਭਾਈ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1-ਜੀ.ਡੀ. ਪਟੇਲ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਕੇ ਸਿੱਟਾ ਲਗਵਾਇਆ। ਪ੍ਰੀ-ਅਰੈਂਜਡ ਸਿਗਨਲ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਪੁਲਿਸ ਟੀਮ ਅੰਦਰ ਆਈ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2-ਨਵੀਂਭਾਈ ਜੋਸ਼ੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਉਸ ਦੀ ਖਬਾ ਕਮੀਜ਼ ਦੇ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਮੁਦਮਾਲ ਨੋਟਾਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਲਟਰਾ ਵਾਇਲਟ ਲੈਂਪ ਨਾਲ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਉਣ 'ਤੇ, ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2-ਨਵੀਂਭਾਈ ਦੀ ਕਮੀਜ਼ ਦੇ ਖਬਾ ਕਮੀਜ਼ ਦੇ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਅੰਥਰੇਸਿਨ ਪਾਊਡਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਲੈਂਪ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1-ਜੀ.ਡੀ. ਪਟੇਲ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਅੰਥਰੇਸਿਨ ਪਾਊਡਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ। PW-1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਾਲ, ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1-ਜੀ.ਡੀ. ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2-ਨਵੀਂਭਾਈ ਦੁਆਰਾ ਰਿਸ਼ਵਤ ਮੰਗਣ ਦੀ ਪ੍ਰੋਸਿਕਿਊਸ਼ਨ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਥਰੇਸਿਨ ਪਾਊਡਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਉਲਟਰਾ ਵਾਇਲਟ ਲੈਂਪ ਦੇ ਟੈਸਟ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸਨੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2-ਨਵੀਂਭਾਈ ਦੀ ਕਮੀਜ਼ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1-ਜੀ.ਡੀ. ਪਟੇਲ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਅੰਥਰੇਸਿਨ ਪਾਊਡਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਿਖਾਈ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ PW-3-ਦੇਵੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 1 ਅਤੇ 3 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਸਹਿਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਗਵਾਹ ਹਨ। ਪ੍ਰੋਸਿਕਿਊਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਰਾਇਆ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1-ਜੀ.ਡੀ. ਪਟੇਲ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵਸੂਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰੋਸਿਕਿਊਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰੋਤਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿਕੋਣ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2-ਨਵੀਂਭਾਈ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1-ਜੀ.ਡੀ. ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਪੈਸਾ ਕਿਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2-ਨਵੀਂਭਾਈ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਨੂੰ ਮੰਗ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਰਕਮ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1-ਜੀ.ਡੀ. ਪਟੇਲ ਨੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਰਕਮ 1,000/- ਰੁਪਏ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਆਖਿਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ 500/- ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਸਥਿਤੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਤਜੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਕਿ ਜਮੀਨ ਦੀ ਨੈਂ-ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਸੀ। ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2-ਨਵੀਂਭਾਈ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਵਾਲੀ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟਾਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1-ਜੀ.ਡੀ. ਪਟੇਲ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 2-ਨਵੀਂਭਾਈ ਦੀ ਕਮੀਜ਼ ਦੇ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਅੰਥਰੇਸਿਨ ਪਾਊਡਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਹਾਂ ਮਿਲ ਕੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰੋਤਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰੋਤਾ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂਐਸ 1 ਅਤੇ 3 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰੋਤਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਿਮਾਂ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀਤਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਾਰਾ 20 ਅਧੀਨ ਸੰਦੇਹ ਦੀ ਪੇਸ਼ਗੋਈ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਸਥਿਰ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਅਧੀਨ ਸੰਦੇਹ ਇੱਕ ਸਵਾਲੀ ਸੰਦੇਹ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਦੇਹ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਬੋਝ ਮੁਲਜ਼ਿਮ 'ਤੇ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ 'ਤੇ ਹੈ। ਸੀ.ਐਮ. ਗਿਰੀਸ਼

ਬਾਬੂ ਬਨਾਮ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਕੋਚੀਨ, ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ (2009) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 779, ਇਸ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ:

ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੋ ਸੱਥ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਅਡੋਲ ਸਿੱਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੋ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਵੇ ਦੇ ਨਾਲ ਉੱਤਰੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਹ ਸਵਾਲੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨੇਤਰੀ ਜਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸੰਦੇਹ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ,

ਇਹ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਿਮ 'ਤੇ ਲਾਡਾ ਗਿਆ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ, ਜਿਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਦੇਹ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰੋਸਿਕਿਊਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਨਤਾ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬੋਝ ਨਾਲ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ,

ਚੁਣਾਂਕਿ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਰਕਮ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਰਿਸ਼ਵਤ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਕੋਈ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੁਲਜ਼ਿਮਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਦੇਹ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, PW-1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਿਕ ਦਿਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਲਈ ਪੁਰਾਣੀ ਪਲਾਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ TDO ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ PW-1 ਨੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ, ਫਾਈਲ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਜਰੂਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-1 ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਮੰਗੀ।

ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1)(ਡੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਮੁਲਜ਼ਿਮਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਘਟਨਾ 1991 ਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਲਗਭਗ 27 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਕੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਸਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ 16.04.2015 ਦੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਦੂਜੇ ਨਤੀਜੇ ਨਾਲ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਾਮਨਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਅਪੀਲਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਲਜ਼ਿਮਾਂ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 13(1)(d) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1)(ਡੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਰੇਕ ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਉੱਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ / ਮੁਲਜ਼ਿਮ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਾਕੀ ਸਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਿਰਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਅਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਿਰਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ

ਅਪੀਲਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Advocate Megha Tak